

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De Gerardo monacho Clarauallensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

VITA GERARDI MONACHI, FRATRIS
D. BERNARDI ABBATIS CLARAVALLENSIS,
per eundem scripta, Sermone xxxvj. in Cantica
Canticorum.

VOVSQVE dissimulo, & ignis, quem intra me ipsum
abscondo, triste pectus adurit, interiora depascitur? Clau-
sus latius serpit, saevit acrius. Quid mihi & cantico huic,
qui in amaritudine sum? Vis doloris abducit intentionem,
& indignatio Domini ebibit spiritum meum. Subtracto si-
quidem illo, per quem mea in Domino studia vtrunque
libera esse solebant, simul & cor meum dereliquit me. Sed
feci vim animo, ac dissimulaui vsque huc, ne affectus fide
vincere videretur. Deniq; plorantibus alijs ego (vt aduerte-
re potuistis) siccis oculis secutus sum inuisum funus, siccis o-
culis steti ad tumulum quousque cuncta peracta sunt exe-
quiarum solennia. Indutus sacerdotibus, solitas in eum orationes proprio ore
compleui, terram meis manibus ex more ieci super dilecti corpus terram mox futu-
rum. Qui me intuebantur, flebant, & mirabantur quod non flerem ipse: cum non il-
lum quidem, sed me potius qui illum amissem, omnes miserarentur. Cuius enim
vel ferreum pectus super me ibi non moueretur, quem videret Gerardo superflitem?
Commune damnum: sed pra meo non reputabatur infortunio. At ego quibus pote-
ram viribus fidei, reluctabar affectui, nitens vel inuitus non moueri frustra additio-
ne naturae, vniuersitatis debito, conditionis vsu, potentis iussu, iudicio iusti, flagello ter-
ribilis, Domini voluntate. Pro huiusmodi semper extunc & deinceps exegi a memet-
ipso non indulgere multo fletui, multum tamen turbatus & moestus. Nec potui im-
perare tristitia, qui potuit lachryma: sed vt scriptum est, Turbatus sum, & non sum lo-
cutus. At suppressus dolor alius inrorsum radicaui, eo (vt sentio) acerbior factus,
quod non est exire permittitur. Fateor, victus sum. Exeat necesse est foras, quod intus
patior. Exeat sane ad oculos filiorum, qui scientes incommodum, planctum huma-
nius aestiment, dulcius consolentur.

Scitis, o filij, quam iustus sit dolor meus, quam dolenda plaga mea. Cernitis
nempè quam fidus comes deseruit mein via hac qua ambulabam, quam vigil ad cu-
ram, quam non segnus ad opus, quam suavis ad mores. Quis ita mihi pernecessarius?
cui aequè dilectus ego? Frater erat genere, sed religione germanior. Dolere, qua-
so, vicem meam vos, quibus haec nora sunt. Infirmus corpore eram, & ille porta-
bat me. Pusillus corde eram, & confortabat me. Piger & negligens, & excita-
bat me. Improuidus & obliuiosus, & commonebat me. Quod mihi auulsus es? Quod
mihi raptus è manibus homo vnanimis, homo secundum cor meum? Amauimus
nos in vita, quomodo in morte sumus separati? Amarissima separatio, & quam non
posset omnino efficere nisi mors. Quando enim me viuus viuum desereres? Omni-
no opus mortis, horrendum diuortium. Quis enim tam suauis vinculo mutui nostri
non pepercisset amoris, nisi totius suauitatis inimica mors? Bene mors, quae vnum rapi-
endo, duos furiosa peremit. An non mors etiam mihi? Immo plus mihi, cui vtique
omni morte infeliciores vita seruata est. Viuo, vt viuens moriar: & hoc dixerim vi-
tam? Quia mitius me priuares, o austeram mors, vita vsu, quam fructu. Nam vita sine
fructu grauior mors. Denique duplex malum ligno paratur infructuoso, securis, & i-
gnis. Ergo meis laboribus inuidens, elongasti a me amicum, & proximum: per cuius
maximè studium erant (si quando erant) fructuosi.

Satius proinde mihi fuisset periclitari vita, quam tua, Gerarde, praesentia: qui meo-
rum in Domino studiorum eras sollicitus incitator, fidelis adiutor, cautus examina-
tor. Cur, quaeso, aut amauius aut amisimus nos? Dura conditio, sed mea miseranda
fortuna, non & illius. Nam tu charus frater, si charos amisisti, chariores vtique re-
cepisti. Me verò quanam iam miserum consolatio manet post te vnicum solatium
meum? Placita fuit pariter vtrique societas corporum pro morum concordia: sed solum
me

Tunij 13.

En vt vir a-
ctus domi-
tashabuerit
affectiones.

Psalm. 78.

Encomia
Gerardi.Nota S. Ber-
nardi singu-
larem mo-
destiam.

me diuiso vulnerauit. Cōmune, quod libuit: quod triste & lugubre, meum. In me trā-
sierunt irā, in me confirmatus furor est. Erat ambobus alterutrūm grata presentia,
dulce confortium, suaue colloquium. Sed tantas vtriusq; delicias ego perdidit, tu mu-
tāsti. Et quidem im mutatis illis retributio multa. Quāto foenore gaudiorum, ac bene-
dictionum cumulo cares hodiē, nobis frater charissime, tanto habes certē pro me tā-
tillo repositam tibi Christi presentiam. Nec dispendium sentis absentiae à nobis tuae,
angelorum admixtus choris. Non est igitur, quod causeris tu de nostra quasi subtra-
cta tibi presentia, cui affatim suū suorumq; copiam Dominus maiestatis indulfit.

Sancti sunt
cum Chri-
sto in caelis.

Psal. 70.

1. Cor. 6.

1. Ioan. 4.

1. Pet. 4.

1. Cor. 13.

Psal. 12.

Esa. 49.

Amicum si

lentium vi-

sis sanctis.

Esa. 50.

Gerardus a-

lijs largus.

sibi parcus.

Psal. 16.

At ego pro te quid? Quām vellem scire quidnam sentias nunc de me illo vnico
tuo, medijs nutante curis & pœnis, destituto te baculo imbecillitatis meae. Si tamen
licet adhuc cogitare de miseris, ingresso abyssū luminis, atq; illo pelago aeternae felici-
tatis absorpto. Fortē enim etsi nōsti nos secundū carnem, sed nunc iam non nō-
sti: Et quoniam introisti in potentias Domini, memoraris iustitiae eius solius, imme-
mor nostrī. Ceterū qui adharet Deo, vnus spiritus est, & in diuinum quendam to-
tus immutatur affectum: nec potest iam sentire aut sapere nisi Deum, & quod sen-
tit & sapit Deus, plenus Deo. Deus autem charitas est, & quanto quis coniunctior
Deo, tanto plenior charitate. Porrō impassibilis est Deus, sed non incompassibilis, cui
propriū est misereri semper & parcere. Ergo & te necesse est misericordem esse,
qui inhæres misericordi, quanuis iam minimē miser sis: & qui non pateris, compate-
ris tamen: affectus proinde tuus non est imminutus, sed immutatus: nec quoniam
Deū induisti, nostrī cura te exiisti: & ipsi enim cura est de nobis. Quod infirmum est,
abiecasti, sed non quod pium. Charitas denique nunquā excidit. Non obliuisceris
me in finem. Videor mihi quasi audire fratrem meum dicētem: Nunquid mater ob-
liuisci poterit filij vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tuū. Non
expedit prorsus. Scis vbi verser, vbi iaceam, vbi reliqueris me. Non est qui porrigat ma-
num. Ad omne quod emerferit, respicio ad Gerardum, vt consueueram, & non est.
Heu tunc ingemisco miser, sicut homo sine adiutorio. Quem consulam in ambiguis,
cui in aduersis fidam, quis portabit onera, quis pericula propulsabit? Nōne vbique
gressus meos Gerardi oculi anteibant? Nōne tuum Gerarde pectus curā meā no-
tius quā meum ipse habebant? familiarius incur sabant, acrius vrgebant? Nōne in
lingua tua illa placabili & potenti, meā à sermonibus seculi frequētissimē vēdicabas,
& amico reddebas silentio? Dominus dederat illi linguam eruditam, vt sciret quan-
do deberet proferre sermonem.

Ita denique in prudentia responsorum suorum, & in gratia data sibi desuper, & do-
mesticis satisfacerebat, & exteris, vt penē me nemo requireret, cui prior fortē Gerardus
occurrisset. Occurrebat autē aduentibus, opponens se, ne subito meum otium incur-
sarent. Si quibus sanē per se satisfacere non quibat, hos perducebat ad me, ceteros e-
mittebat. O virum industriū, o amicum fidelem, & amico gerebat morem, & offi-
ciji charitatis non deerat. Quis vacua ab eo recessit manu? Si diues, consilium: si pau-
per, subsidium reportabat. Nec querebat quae sua sunt, qui se medijs ingerebat curis, vt
ego vacarem. Sperabat enim (sicut erat humilimus) maiorem de nostra quiete fructū,
quā si vacaret ipse. Interdum tamen postulabat absolui, & alteri cedere, quasi qui
melius prouideret. Sed vbi ille inueniretur? Nec petulanti aliquo (vt affolēt) in eo of-
ficij detinebatur affectu, sed solo intuitu charitatis. Siquidem plūs omnib⁹ laborabat,
& minus omnibus accipiebat: ita vt sapē cū alijs necessaria ministraret, egeret ipse
in pluribus (verbi causa) cibo, aut veste.

Denique cū se sentiret decessū propinquare: Deus, inquit, tu scis, quod quantum
in me fuit, semper optaui quietem: mihi intendere, tibi vacare. Sed implicitum tenuit
timor tuus, & voluntas fratrum, & studiū obediendi, super omnia Abbatis pariter & fra-
tris germana dilectio. Ita est. Gratias tibi, frater, de omni fructu meorum (si quis est) in
Domino studiorum. Tibi debeo, si profeci, si profui. Tu intricabar, & ego tuo bene-
ficio feriatas sedebam mihi, aut certē diuinis obsequijs sanctius occupabar, aut doctri-
nā filiorum vtilius intendebam. Cur enim securus intus non essem, cū te scire agentē
foris manum dexteram meam, lumen oculorum meorū, pectus meum & linguam
meam? Et quidem indefessa manus, oculus simplex, pectus consilij, lingua loquens
iudicium, sicut scriptum est: os iusti meditabitur sapientiam, & lingua eius loquetur
iudicium.

Sed quid dixi foris agentem illum, quasi interna Gerardus nesciret, ac spiritualium
expers esset donorum? Norunt qui illum norunt spirituales, quā verba eius spiritu re-
dole.

dolerent. Norunt contubernales, quàm mores eius & studia non carnem saperet, sed feruerent spiritu. Quis illo rigidior in custodia disciplina, quis in castigando corpus sum districtior, suspensior, vel sublimior in contemplando, subtilior in differendo? Quoties cum eo differens ea didici, quæ nesciebam, & qui docturus aduenera, doctus magis abfcessi? Nec mirum de me, cum magni ac sapientes viri id ipsum nihilominus ex illo sibi accidisse testentur. Non cognouit literaturam, sed habuit literarum inuentorem sensum, habuit & illuminantem spiritum. Nec in maximis tantum, sed & in minimis maximus erat. Quid (verbi causa) in ædificijs, in agris, hortis, aquis, cunctis denique artibus seu operibus rusticorum, quid, in quâ, vel in hoc rerum genere Gerardi subterfugit peritiâ? Cametarijs, fabris, agricolis, hortulanis, sutoribus, atque textoribus facile magister erat. Cumque omnium iudicio omnibus esset sapientior, solus in suis oculis non erat sapiens. Utinam multos, et si minus sapientes, non plus tangeret illa maledictio: Væ qui sapientes estis in oculis vestris. Scientibus ista loquor, & adhuc plura his de illo, & maiora compertis. Parco tamen, quia caro mea & frater est. Hoc tamen securus addo, mihi vtilis in omnibus & præ omnibus fuit. Vtilis in paruis & magnis, in priuatis & publicis, foris & intus.

Præclaræ
Gerardi vir
tutes.

Quàm fuerit
diuinitus
illuminatus.

Modestia
eius.

Esa. 5.

Merito ex eo pendebam totus, qui mihi totum erat. Solum penè reliquerat mihi prouisoris honorè & nomen: nam opus ipse faciebat. Ego vocitabar Abbas, sed ille præerat in sollicitudine. Merito requieuit in illo spiritus meus, per quem licebat delectari in Domino, in omnibus prædicare liberius, orare securius. Per te, inquam, mihi, frater mi, mens sobria, & grata quies, sermo efficacior, pinguior oratio, frequentior lectio, & feruentior affectus. Heu sublatus es, & hæc omnia simul. Tecum omnes pariter abiēre delitiæ & lætitiæ meæ. Iam curæ irruunt, iam molestiæ hinc inde pulsant, & angustia vndique solum me repererunt, solæ mihi te abeunte remanserunt, solus sub sarcina gemo. Aut ponere aut opprimi necesse est, quia tu tuos humeros subduxisti. Quis mihi tribuat citò mori post te? Nam pro te nolim, nec te tua fraudare gloria. Porro superuiuere tibi, labor & dolor. Viuam quoad viuam in amaritudine, viuam in mœrore, & hæc sit mihi consolatio, ut mœrendo affligar. Non parcam, & iuuabo manum Domini. Etenim manus Domini tetigit me. Me, inquam, tetigit & percussit, non illum, quem vocauit ad requiem. Me occidit, cum succidit illum. Nunquid enim occisum quis dixerit, quem plantauit in vita? At quod illi vitæ ianua fuit, mihi planè est mors: meque illa morte mortuum dixerim, non hunc qui obdormiuit in Domino.

Non sunt
mortui
Sancti, sed
plantati
in vita.

Exite, exite lachrymæ iam pridem cupientes: exite, quia is qui vobis meatum obstruxerat, commeaui. Aperiantur cataractæ miseri capitis, & erumpant fontes aquarum, si fortè sufficiant fordes diluere culparum, quibus iram merui. Cum consolatus fuerit super me Dominus, tunc fortassis & ego merear consolari, si tamen non pepercero à mœrore. Nam qui lugent, ipsi consolabuntur. Propterea condescendat mihi omnis sanctus, & in spiritu lenitatis, qui spiritualis est, sustineat lamentantem. Luctus meus humano, quæso, penferat affectu, non vsu. Videmus nempe mortuos quotidie plangere mortuos suos, fletum multum, & fructum nullum. Non culpamus affectum nisi cum excedit modum, sed causam. Ille nimirum naturæ est, & eius turbatio pœna peccati: hæc vanitas & peccatum. Et enim ibi sola (nisi fallor) plorantur damna gloriae carnis, vitæ præsentis incommoda. Et plorandi, qui ita plorant. Nunquid ego sic? Similis mihi affectus, sed altera causa, dissimilisque intetio. Nulla mihi sanè querela de omnibus quæ sunt mundi. In his profectò quæ sunt Dei, ademptum doleo fidele auxilium, salutare consiliū. Gerardum lugeo. Gerardus est in causa, frater carne, sed proximus spiritu, focus propositus. Adhæsit anima mea animæ illius: & vnam fecit de duabus, non consanguinitas, sed vnanimitas. Carnis quidem necessitudo non defuit: sed plus iunxit societas spiritus, consensus animorum, morum conformitas. Cum ergo esset cor vnum & anima vna, hanc meam pariter atque ipsius animam pertransiuit gladius, & scindens mediam partem locauit in cælo, partem in cœno deferuit. Ego ego illa portio misera in luto iacens, truncata parte sui, & parte potiori: & dicitur mihi, ne fleueris? Auulsa sunt viscera mea à me, & dicitur mihi, ne senseris? Sentio, sentio vel inuitus, quia nec fortitudo lapidum, fortitudo mea, nec caro mea aënea est: sentio prorsus & doleo, & dolor meus in conspectu meo semper. Non sanè nos poterit duritia & insensibilitatis arguere ille qui verberat, quomodo illos de quibus ait: Percussi eos, & non doluerunt. Affectum meum confessus sum, & non negaui. Carnalem quis dixerit, ego humanum non nego, sicut nec me hominem. Si ne hoc sufficit, nec carnalem negauerim. Nam, & ego carnalis sum, venudatus sub peccato, addictus morti, pœnis,

Matth. 5.

Luctus
hominum
mūdanorum.

Jerem. 50.

& ærumnis obnoxius. Non sum (fateor) in sensibilibus ad pœnas, mortem horreo meam & meorum. Meus Gerardus erat, meus planè. An non meus, qui frater sanguine fuit, professione filius, sollicitudine pater, confors spiritu, intimus affectu? Is recessit à me sentio: laesus sum, & grauius.

Iob. 19. Ignoscite filij: immò si filij, vicem dolete paternã. Misere mini mei, misere mini mei, saltem vos amici mei, qui certè cõsideratis: quam grauiam pro peccatis recepi de manu Domini. In virga indignationis suã percussit me, dignè pro meritis, durè pro viribus. An leue quis dixerit, viuere me absq; Gerardo, nisi qui ignorat quid mihi cū Gerardo? Nec tamen cõtradico sermonibus sancti: Nec reprehendo iudiciũ quo recepit qui se,

Corona fan- tis datur pro meritis, quo dignus est: Ille coronam quam meruit, ego quam debui pœnam. Nunquid quia sentio pœnam, reprehendo sententiam? Humanum est illud, hoc impium. Humanũ, inquam, & necesse affici erga charos, siue delectabiliter cùm præsẽ sunt, siue, cùm absunt, molestè. Non erit ociosa socialis conuersatio, præsertim inter amicos: & quid effecerit mutuis amor in sibi præsẽtibus, horror indicat separationis, & dolor de inuicem in separatis. Doleo super te, Gerarde charissime, non quia dolendus, sed quia ablatus. Et ideò fortassis dolendum mihi potius super me, qui bibo calicem amaritudinis. Et solus dolendus, quia solus bibo. Non enim & tu. Solus ego patior, quod solent pariter pati, qui se diligunt, cùm se amittunt. Vtinam non te amiserim, sed præ-miserim. Vtinam vel tardè aliquando sequar te, quocunq; ieris.

Vt Gerardus sub morte se gesserit. Psal. 148. Non enim dubium, quin ad illos ieris quos circa medium extremã noctis tuæ inuolabas ad laudem, cùm in vultu & voce exultationis subito erupisti in illud Dauidicũ, stupentibus qui assistebant: Laudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis. Iam tibi, frater mi, nocte adhuc media die sciebat, & nox sicut dies illuminabatur. Prorũ illa nox illuminatio tua in delicijs tuis. Accitus sum ego ad id miraculi, videre exultantem in morte hominem, & insultantem morti. Vbi est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus? Iam non stimulus, sed iubilus. In cantando moritur homo, & moriendo cantat. Vsurparis ad latitiam, mater mœroris: vsurparis ad gloriam, gloria inimica: vsurparis ad introitum regni, porta inferi, & fouea perditionis ad inuentionem salutis, idque ab homine peccatore. Iustè nimirum, quia tu iniquè in hominem innocentem & iustum potestatem temerariã vsurpãsti. Mortua es, omors, & perforata hamo quem incauta glutijisti, cuius illa vox est in Propheta: Omors, ero mors tua: morsus tuus ero inferne. Illo, inquam, hamo perforata, transeuntibus per medium tuũ fidelibus, latum latumque exitum pandis ad vitam. Gerardus te non formidat larualis effigies. Gerardus per medias fauces tuas transit ad patriam, nõ modò securus, sed & lætabundus & laudans.

Osee. 13. Cùm ergo superuenissem, & extrema iam psalmi, me audiente, clara voce complèset, suspiciens in cælum, ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et repetens eundem sermonem, ac frequenter ingeminans, Pater, pater, conuersus ad me, exhilarata quidem facie: Quanta, inquit, dignatio Dei, patrem hominum esse: quanta hominum gloria, Dei filios esse & hæredes? Nam si filij, & hæredes. Sic cantabat, quem nos lugemus. In quo & meum (fateor) luctum penè in cantum conuertit, dum intentus gloriæ eius, propriæ ferè miseriam obliuiscor. Sed reuocat me ad me pungens dolor, facileque à sereno illo intuitu tanquam à leui excitat somno perstringens anxietas.

Psalm. 30. Plangam igitur, sed super me, quia super illum iam vetat ratio. Puto enim, si oportuit, anitas daretur, modò diceret nobis: Nolite flere super me, sed super vos ipsos flere. Planxit meritò Dauid super parricida filio, cui perperuò sciret obstructum exitum de ventre mortis mole criminis. Meritò super Saul & super Ionatham: quibus aequè absorptis semel, emersio iam non sperabatur. Et quidem resurgent, sed nõ ad vitam. Immodò ad vitam, vt viui in morte infelicius moriantur. Quanquam de Ionatha poscit non immeritò hære sententia. At mihi etsi non ista suppetit plangendi ratio, non tamen nulla. Plango primùm super mea ipsius plaga, atque huius iactura domus. Plango deinde super pauperum necessitatibus, quorum Gerardus pater erat. Plango certè & super vniuerso statu nostri ordinis, nostræ professionis, qui de tuo Gerarde zelo, consilio & exemplo robur non mediocre capiebat. Plango postremò etsi non super te, propter te tamen. Hinc prorfus, hinc afficior grauius, quia vehementer amo. Et nemo mihi molestus sit, dicens non debere sic affici: cùm benignus Samuel super reprobò rege, & pius Dauid super parricida filio satisfecerint affectioni, & non ad iniuriam fidei, non in superni, sigillationem iudicij, Absalon filii mi

Luc. 23. port. anitas daretur, modò diceret nobis: Nolite flere super me, sed super vos ipsos flere. Planxit meritò Dauid super parricida filio, cui perperuò sciret obstructum exitum de ventre mortis mole criminis. Meritò super Saul & super Ionatham: quibus aequè absorptis semel, emersio iam non sperabatur. Et quidem resurgent, sed nõ ad vitam. Immodò ad vitam, vt viui in morte infelicius moriantur. Quanquam de Ionatha poscit non immeritò hære sententia. At mihi etsi non ista suppetit plangendi ratio, non tamen nulla. Plango primùm super mea ipsius plaga, atque huius iactura domus. Plango deinde super pauperum necessitatibus, quorum Gerardus pater erat. Plango certè & super vniuerso statu nostri ordinis, nostræ professionis, qui de tuo Gerarde zelo, consilio & exemplo robur non mediocre capiebat. Plango postremò etsi non super te, propter te tamen. Hinc prorfus, hinc afficior grauius, quia vehementer amo. Et nemo mihi molestus sit, dicens non debere sic affici: cùm benignus Samuel super reprobò rege, & pius Dauid super parricida filio satisfecerint affectioni, & non ad iniuriam fidei, non in superni, sigillationem iudicij, Absalon filii mi

Pater pauperum, Gerardus. Præclara Gerardi laus.

1. Reg. 15. affectiõni, & non ad iniuriam fidei, non in superni, sigillationem iudicij, Absalon filii mi

fili mi (ait sanctus Dauid) fili mi Absalon: Et ecce plus quàm Absalō hic. Saluator quo. 2. Reg. 18.
 que videns ciuitatē Hierusalem, & prauidens futurā, fleuit super eam. Et ego propri. Luc. 19.
 am, & quæ in præsentī est, desolationem non sentiam? Plagam meam recentem, & gra
 uem non doleam? Ille fleuit compatiendo, & ego patiendo non audeam? Et certè ad
 tumulum Lazari nec flentes arguit, nec à fletu prohibuit, in super & fleuit cum flenti.
 bus. Et lachrymatuſ est, inquit, Iesus. Fuerunt lachrymæ illę testes profectō nature, nō Ioan. 11.
 indices diffidentię. Deniq; & prodijt mox ad vocem eius, qui erat mortuus, ne conti
 nuò putes fidei præiudiciuſ dolentis affectuſ.

Sic nec fletus vtrique noster in fidelitatis est signum, sed conditionis indicium. Nec
 quia percussus ploto, arguo ferientem: sed prouoco pietatem, seueritatem flectere sa
 rago. Vnde & verba mea dolore sunt plena, non tamen & murmure. Nunquid non
 plenum iustitię protuli, quòd vnus sententię complemento & punitus est qui debuit,
 & coronatus qui meruit? Et adhuc dico: Benè vtrunque fecit dulcis & rectus Domi.
 nus. Misericordiam & iudiciuſ cantabo tibi Domine. Cantet tibi misericordia quam Psal. 100.
 fecisti cum seruo tuo Gerardo, cantet & iudiciuſ quod nos portamus. In altero bo.
 nus, in altero iustus laudaberis. An solius laus bonitatis? Est & iustitię. Iustus es Do. Psal. 118.
 mine, & rectuſ iudiciuſ tuuſ. Gerarduſ tu dedisti, Gerarduſ tu abstulisti: etsi do
 lemus ablatuſ, non tamen obliuiscimur quòd datus fuit, & gratias agimus quòd ha
 bere illum meruimus quo carere intantū non volumus, inquantū non expedit.
 Recordor Domine pacti mei, & miserationis tuę, vt magis iustificeris in sermonibus Psal. 50.
 tuis, & vincas cū iudicaris.

Cū pro causā Ecclesię anno præterito Viterbij essemus, ægrotauit ille: & inuale
 scente languore, cū iam proxima videretur vocatio, ego ægerrimè ferēs comitem
 peregrinationis, & illum comitem in terra relinquere aliena, nec resignare his, qui mi
 hi eum com miserant, quoniam amabatur ab omnibus, sicut erat amabilis valdè: con
 uersus ad orationem cum fletu & gemitu, Expecta, inquam, Domine vsque ad redi
 tum. Restitutum amicis, tolle iam eum si vis, & non causabor. Exaudisti me Deus:
 conualuit, opus perfecimus, quòd iniūxeras, rediuimus cum exultatione reportantes
 manipulos pacis. Porro ego oblitus penè sum meę conuentionis, sed non tu. Pudet
 singultuum horum, qui præuaricationis me arguunt. Quid plura? Repetijsti commen
 datuſ, repetijsti tuuſ. Finem verborum indicunt lachrymæ. Tu illis, Domine, fi
 nem modumq; indixeris.

S. Bernardi
 miraculum

VITA S. ANTONII VLYSBONENSIS, PRO
 FESSIONE FRANCISCANI, QVEM VVLGO A PADVA
 vocant: scripta à quodam Patre Franciscano grauiter & fideliter. Dictio
 nem Fr. Laur. Surius in gratiam Lectoris mutauit, omiſſis ple
 risque, parū ad historiam facientibus, absque tamen
 historię detrimento.

ST in Lusitanię regno ad plagam Occidentalem, in ex. Iunij 14.
 tremis orbis finibus vrbs quædam, quam incolæ Vlyſbo. Cap. 1.
 nam vocant, quòd ab Vlyſſe, vt aiunt, benè sit condita. In
 ea templuſ miræ magnitudinis extructuſ est in hono
 rem matris Dei & perpetuę virginis Marię, in quo beati
 Vincentij martyris sacruſ corpus honorificè asserua
 tur. Ad eius templi partem occidentuam felices beati Anto
 nij parentes honestuſ habuere domiciliuſ, ipsis templi
 foribus valdè propinquuſ. Ex illis in ipſo iuuentutis flo
 re procreatus beatus Antoniuſ, cū sacri baptismatis sa
 lutaribus expiaretur vndis, Fernandi nomen accepit. Qui In baptif.
 mo Fernan
 dus appella
 tur.

Patria S.
 Antonij.

deinde ab ipsis propè incunabilis multa fuit morum probitate & integritate, nec sicut
 tenera puerorum solet ætas, mundi lasciuiaſ & vanitatem complexus est, sed bono
 rum parentuſ sedulus imitator, ecclesiaruſ & monasterioruſ crebrò terebat limi
 na, manuſq; suas libenter extendebat ad pauperes, vt illorum inopiam subleuaret, vt
 posset in illuſ quoq; competere, quòd de se beatissimuſ Iob ait: Ab infantia mea cre
 uit me.

Ppp 2

uit me.